

Mit mond a paragrafus?

Jogpropaganda megyénk közös gazdaságaiban

Szállóigévé vált az ókori római jogtudomány alaptétele, miszerint a jogszabály nem tudása nem számít mentő körülménynek! Mára is érvényes, magvas igazság, de azért egy kérdésre ingerel: mit tesznek a törvény alkotói azért, hogy az emberek megismerjék a sorsdöntő ügyeik, vagy akár az apró-cseprő dolgok elintézéséhez szükséges jogszabályokat? Vagyis, milyen a jogpropaganda — mégpedig egy sajátos területen, a mezőgazdaságban? A téma azért is fontos, mert egy éve már, hogy napvilágot látott a módosított tsz-törvény. Az „újszülött” megőrizte elődje sajátosságait, lényeges momentumait, s friss vonásokkal is gyarapodott.

Hogyan mutatták be, miképpen fogadták, milyen sikerrel vizsgálják a gyakorlatban? — erről beszélgettünk dr. Teleki Attilánál, a megyei Teszöv jogtanácsosával.

Dicséretes

kedeménevezés

— Lényeges mindjárt az elején leszögezni: a jogpropaganda nem szolgáltatás a részünkről, hanem kötelesség! — kezdi a jogász. — Hiszen a képzett szakember is nehezen igazodik el a jogszabály-labirintuszban, hogyan győznie akkor fejben tartani a módosulásokat a tsz-tag, vagy az alkalmazott? Célunk, hogy ne legyen járatlanságból adódó félreértés, vita, pór. A munkavállaló ne követelje a jogtalanul, de a munkaadó se sértse meg a törvényt, esetleg kihatározza a dolgozókat tudatlansággal.

Az információ több csatornán jut el az érdekeltekhez. Forrásul a megyei Teszöv szervezésében tartott ismeretterjesztő előadások, továbbképzések szolgálnak. Az új társadalombiztosítási törvényt például a szövetségi bizottságok kibővített ülésein vitatták meg. A tsz-törvény módosulását tavaly nyáron kétnapos, a balatonlellei üdülőben megrendezett konzultá-

ción ismertették a szövetségi vezetőkkel. A Magyar Jogász Szövetség ezt dicséretes kezdeményezésnek tartotta, s mintául ajánlotta más megyéknek. Idén márciusban Zalaegerszegen és Nagykanizsán újra összehívták a tsz-szakvezetőket, főkönyvelőket, jogászokat, s gyakorlati tanácsokat adtak az új munkaügyi-szervezeti és működési szabályzat elkészítéséhez. De alapos tájékoztatást kaptak, s kapnak még az ellenőrző és a döntőbizottságok tagjai is.

Kinek a haszna?

— Fontos, hogy az információ ne rekedjen meg, hanem áramoljon tovább az emberekhez. Tapasztalatunk, hogy ahol hatékonyan működnek a szövetségi demokrácia fórumai, nincs baj a tájékoztatással. De ahol a vezetői szemlélet nem megfelelő, elhanyagolják a jogi ismeretterjesztést.

Kinek és mennyiben kedvez az új tsz-törvény?

Könnyű a válasz: a tagságnak! A rendelkezések elsősorban a tagok élet- és munkakörülményeit javítják, szilárdítják létbiztonságukat. Életközeli, reális, embercentrikus törvény született, s hogy ezek nem pusztán szép szavak, igazolják a kedvező fogadtatás. Mindenütt élénken érdeklődtek a lényeges változásokról. Örülnek, hogy megszűnt a különbség az egészségügyi és szociális ellátásban, a munkaidő-beosztás terén, s más munkajogi kérdésekben. Örömmel fogadták még, hogy mód van jubileumi jutalom kiosztására is.

Ennél érdemes kicsit előznie. A rendelet 1977. május 1-től teszi kötelezővé a 20 évi munkaviszony után járó, s a havi átlagkereset 50–70 százalékának megfelelő pénzjutalom kifizetését. A szövetségek szabad kezet kaptak abban, hogy kiutalják visszamenőleg is az érintetteknek, vagy csak a múlt évtől kezdve fizetni. Ebből persze rengeteg félreértés adódott. — A szomszéd tsz-ben azok is kap-

nak, akik korábban érték el a húsz évét, nálunk nem! — jöttek sorra panaszok a megyei Teszöv-höz. Minthiába, ezen felső szinten nem tudták segíteni...

A helyi sajátosságok figyelembe vételével kellett elkészíteni ez év március elsejéig a működési, s kell összeállítani július elsejéig a munkaügyi-szervezeti és munkavédelmi szabályzatot. A kép vegyes. Egyes közös gazdaságokban a szakvezetők és a jogászok összefogásával már megszületett a precíz, részletes, jól átgondolt szabályzat, néhol Luca-szék módjára készült, s akadnak tsz-ek, ahol a nagy munkában magára hagyják a jogászt. A szabályzat tartalma és a szövetséget termelési viszonyai között szoros az összefüggés. A szükséges nagy úr! Az emberek megtartása, a vonzó élet- és munkakörülmények megteremtése, no meg a fiatal, jól képzett szakember-utánpótlás érdekében nem szabad szűkmarkúnak lenni.

Jogász kerestetik!

Kisebbségek előfordulnak azért, például rosszul számolják el a teljesítményt, s így már a háztáji föld nagysága, vagy a betegségi segély mértéke is csökken. Az embereket érzékenyen érinti, ha csorbul a jogos pénzübeli, vagy természetbeni illetményük, ezért fontos a hozzáértő, számviteli és jogász munka.

Utóbbival sajnos gondok vannak, kevés a jogász megyénk mezőgazdasági üzemeiben. Jelenleg 24-en dolgoznak főállásban, ebből nyolcan több szövetséget ügyintézők. Kilenec jogászt másodállásban alkalmaznak. Hat tsz-ben egyáltalán nincs jogi tanácsadó.

Tehát jogász kerestetik! Hogy lesz-e? A helyzet nem rózsás, ugyanis a fiatalok szívesebben vállalnak állást tanácsi intézményekben, iparvállalatoknál. Túlerheltségről keringenek a hírek az egyetemi folyosókon, meg arról, hogy szakmai továbbképzésre nemigen van lehetőség. Ebből annyi igaz, a szövetségi jogász munkája bonyolult, szoros koordinációt igényel a termelési feladatokkal, s együttlést — lélegzést a közös gazdasággal.

A jogász-hány miatt húzódik el a megyei jogsegélyiroda létrehozása is — mondja végül dr. Telekiné. — Tervezük ugyanis, hogy a megyei Teszöv egész alatt azoknak a szövetségeknek, ahol nem alkalmaznak jogászt, rendszeres tanácsadással szolgálunk. Reméljük, idővel kerül majd ambiciódús fiatal szakember a megyei apparátusba, s a termelőüzemekbe is. Addig a meglévő garda igyekszik fejleszteni a jogi ismeretterjesztést, s ellenőrizni a törvények érvényesülését.

Kahutek Magdolna

Gyertek, hívunk, várunk!

Gazdag a választék a nagykanizsai pajtások úttörők előtt a nyári szünidő kitöltésére. A Fabik Károly Úttörőház tizedik alkalommal hirdette meg nyári programjait a szabadidő hasznos eltöltésére, s a szülők tehermentesítése érdekében. Tíz lakóterületi központot szerveztek, amely választékos programot kínálnak. Mivel a többi közművelődési intézmény is segít — Hevesi Sándor Művelődési Központ, Béke mozi, könyvtár, Mórész Zsigmond Művelődési Ház, múzeum — a szokottnál gazdagabb a választék. Kajak, kenu, súlyemelés, nyári matiné, úszás, foci, horgászat, hogy csak a javát említsük. A szervezésben és a programok megrendezésében az úttörőház vezetősége hasznos segítőkre tált az Izzo fényforrás- és üvegyáranak kiszeseiben.

Két pályázatot is meghirdetett a nyárra az úttörőház vezetősége. A kisdobosok saját készítésű játékokkal versenyezhetnek a díjakért. Az úttörők bármilyen képzőművészeti alkotással, verssel, novellával, riporttal indulhatnak. Az úttörő élet szépségeit ábrázoló képzőművészeti alkotásokat, amelyeket csak az ötödikesektől vár az úttörőház vezetősége, külön kategóriában értékelik. A pályázatok határideje augusztus 30. Mint azt a kiosztott szórólapok és plakátok hirdetik: Gyertek, hívunk, várunk!

A Skorpiótól a Piramisig

A nyári hónapokban neves együttesek lépnek fel Zalaegerszegen. Az Ifjúsági és Úttörőház, valamint a Megyei Művelődési Központ együttesek közös rendezést kötött a nyári szabadtéri rendezvények szervezésével kapcsolatban. Így a megyeszékhelyre látogató zenekarok jó idő esetén az Ifjúsági és Úttörőház szabadtéri színpadán, rossz idő esetén pedig a MMK színházteremben adnak műsort. A szabadtéri pop-programot június 22-én a Skorpió-együttes kezdi meg, Frenreisz Károly és csapata este hatkor és nyolckor lép a pódiumra. Öket július 5-én hazánk egyik legnépszerűbb rock-együttese a Piramis követi. Jellegetes zenéjük délután öt, fél hét és fél kilenckor csendül fel. A nyári könnyűzenei parádét a lengyel SBB névre hallgató együttes folytatja — augusztus 3-án, öket este nyolckor lépnek a mikrofonok elé — érdeklődés esetén este hatkor is koncertet adnak. A vendégekről csak annyit — számos európai fesztiválon szerepeltek már sikerrel, kemény sülvs rock-ot játszanak. A sort augusztus 21-én a régi beat-korszak nosztalgia hullámának vezéregyüttese: a Hungaria zárja. Fenyő Miklós együttese este hatkor és nyolckor lép fel Zalaegerszegen.

A dolgozók ötven százaléka ingázik

A bejárók életkörülményeit vizsgálta

a lenti nagyközségi tanács

Megyénk egyik legdinamikusabban fejlődő nagyközségében, a városiasodó Lenti ipari üzemeiben egyre több környékbeli felnőtt vállalkozó — ezért tartotta fontosnak a nagyközségi tanács, hogy napirendre tűzze a bejáró dolgozók helyzetét, utazási körülményeit vizsgálatát.

A szakigazgatási szerv az üzemeknél, vállalatoknál az elmúlt években gyakran vizsgálta a szociális ellátottságot, különös tekintettel a bejárók körülményeinek javulására, hiszen az ipari üzemek termelésének növekedésében döntő szerep hárul a környező községekben lakóakra. A Lentiben munkát vállalók ötven százaléka naponta utazik kisebb-nagyobb távolságra munkahelyére; közülük mintegy 1600-an egymászkos időbeosztásban, közel ezren két műszakban dolgoznak. Többségük autóbusszal utazik munkahelyre, szállításukban döntő feladat hárul a Volán vállalatára. Néhány nagyobb üzemben — főleg építőipari — saját járművel biztosítja a dolgozók szállítását. Gond viszont, s mielőbbi megoldásra vár, hogy kevés megfelelő személyszállító járművel rendelkeznek az üzemek, s például az építőipari szervezetek dolgozóinak mintegy felét még teherautókra felrakható bódékban szállítják munkahelyükre — ez főleg a téli időszakban teremt nehezen elviselhető körülményeket az amúgy is nehéz munkát végzőknek.

További gond, hogy a járás néhány távolabb eső községéből csak kerülő úton való tudnak közlekedni a dolgozók, s ez jelentősen növeli az utazással töltött időt. A Zalaegerszegi Ruhagyár lenti üzemeiben a fél nyolckor induló ügynevezett kismamaszalagon

Bán József

Dr. Horváth Miklósné

Apáczai-díjasok

Újsághír: Az oktatási miniszter az oktató-nevelő munkában kifejtett kimagasló tevékenysége elismerésül Apáczai-díjat adományozott Bán Józsefnek, a csapi Általános Iskola és Diákotthon igazgatójának és dr. Horváth Miklósnénak, az egerszegi József Attila iskola tanárának.

LEUL AZ ASSZONY a foitelba és várakozva néz az igazgatóra. Az meg megkérdezi: — Szóval miért nem akarja elengedni a gyerekeket a balatoni táborba? — Maga okos ember, igazgató bácsi. Ha az, akkor megérti, hogy nagy a család, s a nagyobbaknak vigyázni kell a kicsikre. A vállamon hurcolom őket. Elalszanak ebben a melegben.

— Maga is okos asszony, igaz? — Ha az, akkor megérti, hogy ezeket a gyerekeket mi jutalomból engedjük el üdülni. Jól tanultak. Egyet direkt ott-hon hagyunk magánál, hogy vigyázzon a kicsikre.

— Akkor jó — bólogat az asszony, s ebben megegyeznek.

Mindez nemrég játszódtott le a csapi cigánykollektívum igazgatój szobájában. 1978-at írunk, s ez az intermezzo pontos kifejezi azt, hogy mi történt öt év alatt Csapiban. Kezdetben gyökeresen más volt a helyzet. Bán József ki-ment családlátogatásra, s az egyik suhanc arasznyi késeket dobált az ajtóba. Meg kell vallani, hogy remekül csinálta. Majd azt mondta az igazgatóknak: Ha akarja, körbedobálom a testvéreimet is. Azt a választ kapta rá, hogy majd a cirkuszban. Ott lehet. Késéket kisérték ki a telep végére. Még az is átvillant benne: lehet, hogy ki sem jutunk innen.

1956-BAN VÉGZETT az egerszegi tanítóképzőben, s úgy érzi, hogy az igazi indítást innen kapta. Murakeresztúrra került a nemzetiségi iskolába. Öt évig volt járási úttörőtítkár Letenyén, majd a járás megszűnése után újra visszament tanítani. Galambokon telepedett le a szülőfalujában, közben elvégezte a főiskolát is.

— Hogyan került sor a csapi kinevezésre?

— Több jelölt volt, de senki sem vállalta. En is egy hónapig csak gondolkodtam. Nem volt vezetői tapasztalatom. Aztán mégis döntöttem, arra gondoltam, ha nem megy, akkor megmondom őszintén, hogy csinálja más.

— Egyáltalán — tudta, hogy mire vállalkozik?

— A, dehogyan. Csak annyit tudtam, hogy van itt egy diákotthon, s azt hittem, hogy ugyanolyan ez, mint a többi. Még el is mentem egy-két kollégiumba tapasztalatszerző körútra. De már az első napokban kiderült, hogy itt aztán nem lehet hasonlítani. Kezdetben következő volt a legfontosabb: ha átvesszük a gyerekeket, meg is kell tartani. Akkor még nem lehetett tárgyalni a szülőkkel. Gondoltak egyet és vitték a tanulókat. — Nem gondolt arra, hogy feladja?

— Dehogyan. Csak gyűlték a dolgok, s még valaki, vagy valami rátett egy lapáttal. Azt mondtam a kollégáknak: gyerekek, nem megy tovább. Ok vigasztaltak, ugyan már, miért ne menne? És beugrott egy kis eredmény, akkora, mint a kisujjam. Átlendített az egészen. — Ismeri a nyelvüket?

— Csak az utcanyelvet, vagy inkább a fordulatokat. Ez a tanév fordulatot hozott Csapiban. Egyetlen tanuló sem maradt ki.

★
AZ EMBER GYAKRAN hitvallást vár, de dr. Horváth Miklósné őszinte, s ez igazabbnak hat, mint egy hangzatos ars poetica. Nem akart pedagógus lenni.

— Diáttartó a szakmám, megvan a mestervizsgám is. Persze én festő akarom lenni. Aztán jött a naború és megdiáttartó sem lehettem, hiszen le sem jött rólunk évekig a fejkendő, pokrócból szabunk kabátot.

Az ötvenes évek közepén Egerszegre került műszaki rajzolóknak, majd sokáig technikusként dolgozott.

— Volt három gyerekem, én egész nap dolgoztam, s emellett a háziasszonyi teendőket is el kellett látnom. Arra gondoltam, ha elmegyek tanítani, akkor délután feshetek. Tudja, hogy mi lett ebből? Semmi. Mert egyszer csak elkezdtem felelősséget érezni, no meg rájöttem arra, hogy mennyire elhanyagolt terület a vizuális nevelés.

— Összehangoltam a képzőművészetet a társnevelésével és sorozatokkal állítottam össze. Vegyük például a barokkot. Ehhez társítottam a kor irodalmát és zenéjét. Az órán feltettem a lemezt, perket osztoztam ki és diákok vetítettem. Eljásztottuk azt is, hogy milyen képhez mi társul.

Évekkel ezelőtt történt mindez, és ezzel a komplex módszerrel egy kicsit megelőzte a korát.

— És a régi szenvedély, a festészet?

— Két lovat nem lehet egyszerre megülni. En csak úgy tudok festeni, ha reggel nekiállok, aztán este összerogyok. Így nyaranta művésztelepekre járok.

A GYEREKEKNEK azt mondja: Jó, lesz autód, pénz, elmész külföldre is. De nézz körül, és figyeld a művészetet, mert mindennél többé és mindennél kifejezőbb.

P. I.

SZEKULITY PÉTER:

Várják a hírhozót

Barangolók a Duna-menti község utcáin, végigmegegyek a völtszen, lefordulok jobbra, elindulok balra, s gyönyörködve a májusi zöldben beszélgetőtársakat keresek. Később sarokház elé érve látom, hogy a tulodlaton vénember ballag, hóna alatt pikkennyérral. Eszevesz a szikár öreg, megáll az eperfa hűvöse alatt, félém fordul és gondosan szemügyre vesz. — Keres valakit? — szól át hozzám.

Tudtam, hogy valami ehhez hasonló fog kérdező. Barangolásaim során nézelődve a községek utcáin az idős emberek mindenütt tolatkodó érdeklődéssel firtatják, kihez jöttem, mi szél hozott falujukba. A gyerekek, a fiatalok ügyet sem vetnek rám, bezzeg az öregek elszántan még utánam is sietnek. Tevédeim számát növelve azzal magyarázom a koros emberek kíváncsiságát, hogy velejárója ez a második gyermekkor. Ráérnek, unatkoznak, idegent látni esemény, tudni szeretnének, ki fia borja az ismeretlen.

Idők során az érdeklődőtől én kezdtem érdeklődni. Küsszöbön, kispadon üldögélve így tudtam meg az igazat, a lényegét.

Azt, hogy a kíváncsi öregek váltig reménykednek, abban, biznak, én vagyok a hírhozó, éppen őket keresem, őket, akiknek Budapestről, Miskolcra, Szekszárdra, Dunaijárósból vele üzent a gyerek: ha úgy is felénk jársz, szólj be anámékhöz, még a hónap végén hazamegyünk, de addig küldjenek néhány tojást

és egy pár rántani való csirkét.

A beszélgetések során rádőbentem: a falusi öregek nagy többsége korán, és szinte végérvényesen elvesztette városba repülő gyerekeit, hiszen az ott meggyökeresedő lány, fiú, annyi, mintha nem is volna. Egyik szemük sir, a másik nevet. A gerjéni anyóka örömröngyöket hullatva mesélte: egyik fia gépészmérnök, lánya ápolónő, a kisebbik gyerekek villanyszerelő. De mikor látja őket? Ritkán. Igerik, hogy majd ekkor, majd akkor, a hajrá után, a nyári szünetben, ha kivesszik a szabadságot, egész hétre hazamennek. Aztán mindig közbejön valami és a beigért egy héttől egy nap, a régóta várt egy nap helyett a szülőkre fél óra marad.

Mit tehetünk? Elettformánkban, munkahelyi költözésünkön lehetetlen változtatni. Százszek szakadtak ki szülőfalujukból. Meggyökeresedve valamelyik városban, a papa, a mama otthon a falusi ház portájából örökre kifelé figyel, autózúgásra nyomban az utcára siet, és a szombat délutánt a kiskapuban várakozással tölti.

Az öregember hóna alatt a kéktilos pikkennyérral még mindig a falnak áll.

— Küldték? Talán éppen a Jánosunk? — kérdezte reménykedve. Miután nemmel választoltam, hóna alatt a kenyérral elindult haza. Elhatározotam, vele tartok, náluk maradok estig és másnap is meglátogatom őket.

Csalhát ő Jánost várja, elsőszülött fiát.